

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 28.3.2000 57. vuosikerta Numero 2 Sivu 5

Kristiina Kanerva

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen aitoustarkastajat Leena Kankaanpää ja Elisa Heikkilä tutkivat pellolla, onko siemen varmasti aitoa eli sitä mitä pitääkin.

Vain aito siemen kelpaa viljelijälle ja siemenliikkeelle

KAARINA PAAVILAINEN,
Kasvintuotannon tarkastuskeskus,
Siementarkastusosasto

Siementavaran aitoudella tarkoitetaan sitä, että markkinoitava siemen on myyntipakkauksen päällä olevassa vakuuslipukkeessa ilmoitettua lajiketta, eikä siihen ole sekoittunut muiden saman lajin lajikkeiden siemeniä.

Aitouden merkitys on viime vuosina korostunut ja tulee entisestään korostumaan kasvinjalostajien kehittäessä uusia lajikkeita, jotka soveltuvat ominaisuuksiltaan erilaisiin tarkoituksiin. Esimerkiksi panimo-, tärkkelys- ja myllyteollisuudessa viljelysopimukset pyritään tekemään tarkoin valituista, parhaalla mahdollisella tavalla teollisuuden tarpeita vastaavista lajikkeista. Pienetkin lajikesekaannukset saattavat vaikuttaa haitallisesti lopputuotteen laatuun ja lisätä prosessin kustannuksia.

Aitoutta vaalitaan yhteisellä

Aitouden ylläpito on koko siementuotantoketjun yhteinen tehtävä. Yksikin heikko lenkki ketjussa voi pilata vuosien työn ja aiheuttaa merkittäviä tappioita sekä siemenliikkeille että siementä käyttävälle viljelijälle. Kerran menetettyä aitoutta ei voida millään lajittelu- tai kunnostustoimilla palauttaa. Ketju alkaa lajikkeen ylläpitäjästä, joka tuottaa korkealuokkaista jalostajanmateriaalia. Tämän jälkeen siementä voidaan lisätä siemensertifiointin sääntöjä noudattaen. Jokaisen siementuotantoon osallistuvan viljelijän, kuljetusliikkeen, siemenen kunnostajan ja siemenliikkeen tehtävä on huolehtia siitä, että tuotettava siemen ei missään tuotantoketjun vaiheessa joudu tekemisiin muiden saman lajin lajikkeiden kanssa eikä sitä missään prosessin vaiheessa nimetä väärin.

Viljelijä voi omalta osaltaan estää sekaantumiset huolehtimalla siitä, että siementä ei tuoteta peltolohkolla, jonka maaperään on saattanut jäädä vielä itämättömiä toisen lajikkeen siemeniä. Ristipölytteisillä kasveilla on tärkeää huolehtia riittävästä eristysestäisyyksistä, jotta ilman mukana liikkuva siitepöly ei pääse kulkeutumaan lajikkeesta toiseen. Kylvö-, sadonkorjuu- ja varastointivaiheissa viljelijän tulee

varoa, että lajikkeet eivät pääse sekaantumaan puhdistamattomien tai viallisten koneiden ja laitteiden tai huonon varastotilojen merkitsemisen vuoksi. Yhtä hyvää huolellisuutta vaaditaan jokaiselta siementä kuljettavalta ja varastoivalta tuotantoketjun jäseneltä. Vakuuslipukkeiden kiinnittäminen oikeisiin siemenpakkauksiin viimeistelee onnistuneen tuotannon.

Viranomaisvalvonta varmistaa laadun

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen siementarkastusosasto valvoo Suomessa markkinoitavan siementavaran aitoutta. Asiantuntijat tutkivat kaikkien siemenlisäykseen käytettävien erien aitouden Siementarkastusosaston koekentällä Loimaalla. Pääasiallisesti työ tehdään havainnoimalla virallisesti otetuista siemennäytteistä kylvettyjä koeruutuja. Koeruuduilla havainnoidaan kasvien rakenteellisiin yksityiskohtiin ja kehitysrytmiin liittyviä ominaisuuksia, joiden perusteella lajikkeet pystytään erottamaan toisistaan. Lisäksi aitousmäärityksiä tehdään laboratoriossa siementen rakenteellisten ja kemiallisten tuntomerkkien sekä proteiinikoostumuksen perusteella. Aitoustarkastuksessa noudatetaan OECD:n kenttäkoetestausta koskevia ohjeita.

Kenttäkoetestauksen lisäksi kaikille siemenviljelyksille suoritetaan kasvukauden aikana viljelystarkastus, jossa Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valtuuttama tarkastaja varmistaa, että siemenen tuotanto-olot mahdollistavat aitouden säilymisen. Samalla hän selvittää myös tuotettavan kasvuston aitouden käyttäen samoja kasvustosta nähtäviä tuntomerkkejä kuin kenttäkoetestauksessa.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2000: 5
sähköposti kaarina.paavilainen@mmm.fi
puhelin (02) 7605 6247.